

Verkligheten var vår fiende

SSU:s analys av riksdagsvalet 2022

SSU

Innehåll

1. Inledning	2
2. Metod och avgränsning	3
3. Data och källor	4
4. Valresultatet och väljarmönster	6
5. Så röstade unga	14
6. Hypoteser	22
7. Slutsatser och rekommendationer	29

1. Inledning

Att SSU, Socialdemokraterna och andra närstående organisationer presenterar valanalyser är en naturlig del av de allmänna valens efterspel. Hur gick det egentligen för Socialdemokraterna och vad kan förklara valresultatet? Finns det avvikelser när vi bryter ned valresultatet och jämför stödet för partierna hos olika grupper? Vad kan förklara skillnader i partistöd hos olika grupper och vilka trender måste vi förstå redan nu för att kunna nå ett bättre resultat i kommande val?

SSU:s valanalys 2022 syftar till att bidra med den unga socialdemokratins perspektiv i de politiska diskussioner som uppstår om vägvalen partiet har framför sig. En viktig utgångspunkt har varit att analysen ska vara grundad i verkligheten – slutsatserna ska vila på tillförlitlig data. Resultatet av denna valanalys är inte löst tyckande.

Arbetsgruppen för framtagandet av SSU:s valanalys har bestått av fyra medlemmar i SSU:s förbundsstyrelse: Lisa Nåbo (förbundsordförande), Fredrik Öberg (facklig-politisk ledare), Edvina Palmcrantz (ledamot) och Pavlos Cavalier Bizas (ledamot). Gruppen har biståtts av SSU:s kommunikationschef Youbert Aziz och politiska sekreterare Emelie Linde.

Gruppen fick som särskild uppgift att undersöka det låga stödet för S i skolvalet, bland förstagångsväljare och väljare mellan 22–30 år. Därför har ungas röstmönster varit ett viktigt fokus i valanalysen. Slutsatserna och den data som presenteras i valanalysen kommer SSU lyfta fram i den valanalys som Socialdemokraterna genomför och beaktas i den politikutveckling som kommer ske inför och i samband med SSU:s förbunds kongress 2023.

Vi hoppas även att SSU:s valanalys 2022 bidrar som ett tidsdokument över socialdemokratins status i Sverige efter hundra år som den dominerande politiska kraften i Sverige. Hur mår svensk socialdemokrati och vilka är framtidsutsikterna för världens mest framgångsrika parti i ett demokratiskt land? Om inte socialdemokratin vaknar upp inför den nya verklighet vi lever i finns risken att de kommande hundra åren blir ett förlorat sekel. Den som om hundra år med facit i hand undersöker vad vi visste år 2022, kommer genom denna valanalys förhoppningsvis förstå att det fanns de som ringde i varningsklockorna.

2. Metod och avgränsning

Syftet med valanalysen är att kartlägga och analysera hur unga väljare röstade i valet 2022. För att besvara det har vi använt oss av både kvantitativa och kvalitativa metoder.

Valanalysens syfte är *inte* att hitta kopplingar mellan SSU:s valrörelsearbete och hur unga röstade. Det utvärderas i en annan analys.

Frågeställningar som inte är möjliga att besvara med hjälp av den data som funnits tillgänglig i arbetet med valanalysen har avgränsats bort. Det är vanskligt att bedöma effekter av särskilda kampanjmetoder på valresultatet. Den forskning som finns visar att det inte finns empiriska belegg för att dörrknackning eller annonsköp skulle fungera för att vinna väljare. I ett land som Sverige, där valdeltagandet är väldigt högt är det därför mer relevant vilken politik partierna går till val på än hur stora valbudgetar och moderna kampanjmetoder partierna har. Därför bortser valanalysen helt från partiernas valrörelser.

3. Data och källor

Under denna rubrik sammanställs den data och de källor som använts som underlag för valanalysen. De är kategoriserade efter kvantitativ och kvalitativ data.

3.1 Kvantitativ data

Kvantitativ data har samlats in med kvantitativa metoder, i huvudsak enkäter som hundratals eller tusentals personer besvarat, och som viktats för att vara representativ för hela populationen.

3.1 a) SVT:s Vallokalsundersökning

SVT:s vallokalsundersökning har genomförts under alla nationella val i Sverige sedan 1991. Syftet med undersökningen är att möjliggöra för analyser av hur och varför väljare röstar som de gör.

3.1 b) Novus eftervalsundersökning

Mellan 11–14 september genomförde Novus samtal med väljare för att undersöka hur de röstat och varför. SSU har fått tillgång till de siffror och analyser som rör unga väljare (*åldersspann*).

3.1 c) SCB:s partisymptiundersökning

SCB:s partisymptiundersökningar visar i vilka demografiska grupper de politiska partierna har sitt starkaste stöd. SCB publicerar två partisymptiundersökningar per år, en genomförs i maj och en i november. Den senaste publicerades i november 2023.

3.1 d) Ungdomsbarometerns valanalys

Analysföretaget Ungdomsbarometern använder stora mängder data för att analysera mönster hos 15–30-åringar. I deras eftervalsanalys har de inte bara tittat på de mest framstående punkterna kring hur unga förstagångsväljare har röstat, utan även vad det kan bero på.

3.2 Kvalitativ data

Den kvalitativa datan har samlats in med kvalitativa metoder. På uppdrag av SSU har Novus genomfört digitala fokusgrupper. Därutöver har SSU genomfört interna fokusgrupper där medlemmar deltagit.

3.2 a) Novus fokusgrupper

På uppdrag av SSU genomförde Novus två digitala fokusgrupper med unga väljare som röstat på Moderaterna, Kristdemokraterna eller Sverigedemokraterna. Den första fokusgruppen bestod av personer mellan 15 och 18 år, vilket innebär unga som röstade i skolvalet. Den andra gruppen bestod av personer mellan 19 och 25 år, vilket innebär unga som röstade för första eller andra gången.

Fokusgrupperna genomfördes i början av november. Novus ledde grupperna och SSU:s valanalysgrupp var med och fick se vad grupperna svarade samt komma med inspel kring eventuella följdfrågor. SSU valde att fokusera frågorna kring fyra övergripande områden:

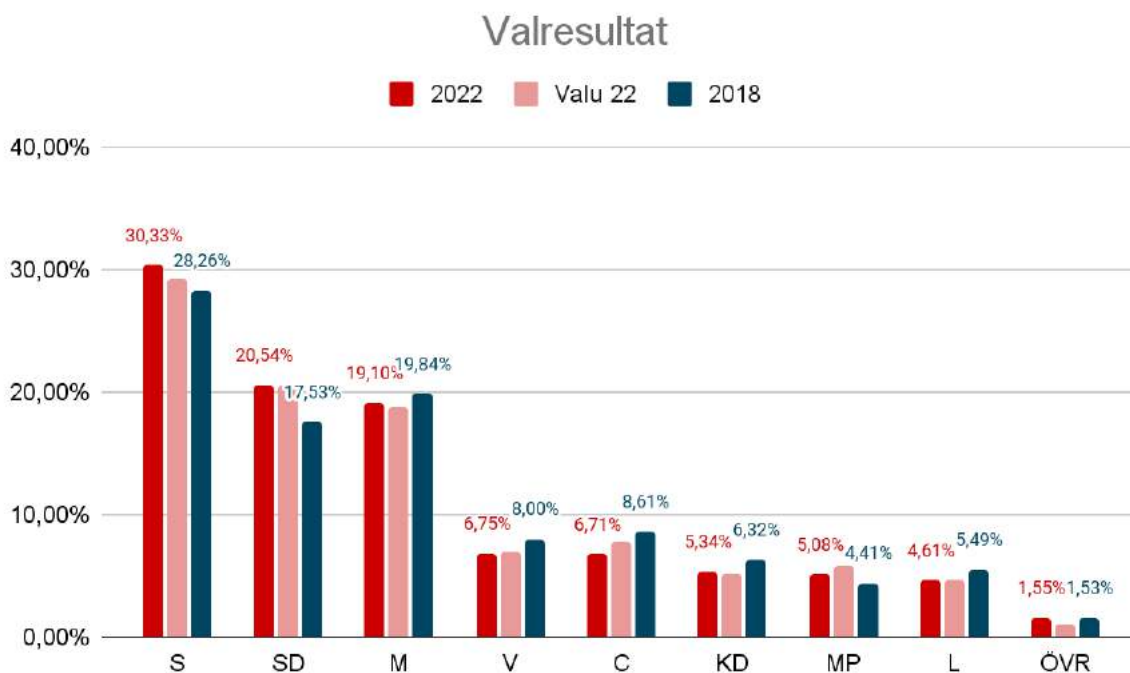
- Hur man röstade och varför
- Ideologisk röstning
- Potentiella blockbytare och missnöjda väljare
- Sveriges framtid

3.2 b) Interna fokusgrupper

SSU:s valanalysgrupp genomförde under oktober 2022 två digitala fokusgrupper. Vid det första tillfället fick varje distrikt möjlighet att skicka en representant och vid det andra tillfället fick varje klubb möjlighet att skicka en representant. 23 av 26 distrikt deltog och cirka 21 klubbar.

SSU har cirka 20 000 medlemmar. Många av dessa var med i valrörelsen, deltog i skoldebatter och träffade elever på skolor. De interna referensgrupperna kunde således hjälpa valanalysgruppen att identifiera vilka politiska frågor som dominerade på skolorna och skoldebatterna runt om i landet.

4. Valresultatet och väljarmönster

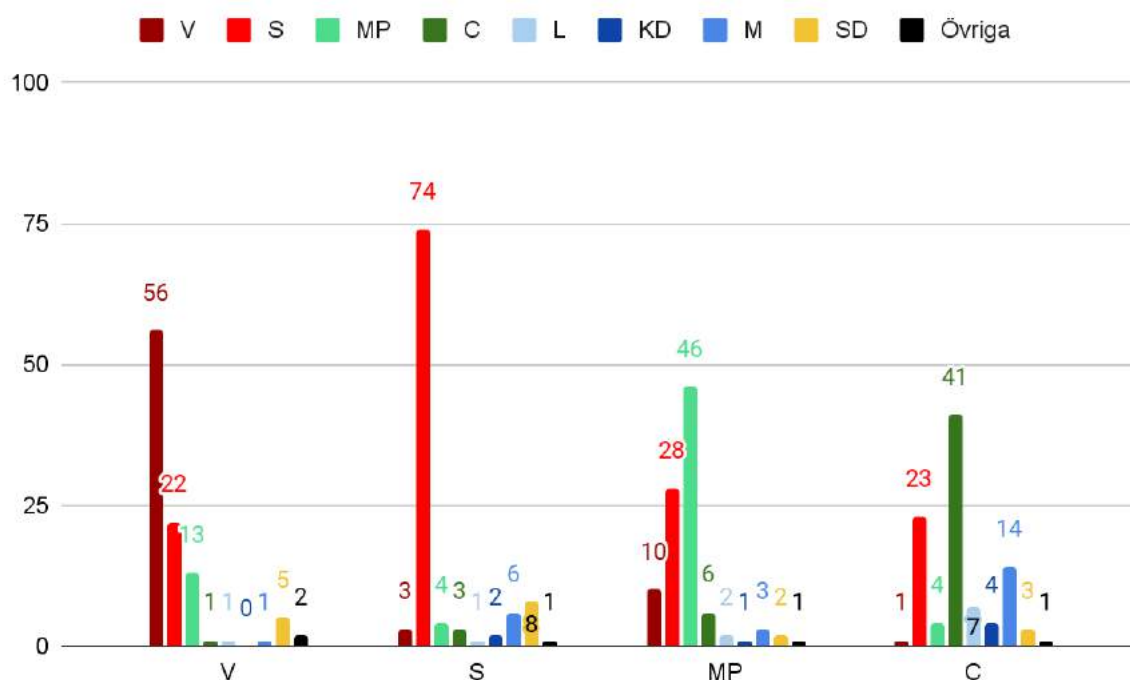

Efter valet har det uppstått en debatt om vem som vann valet. Det är två partier som tydligt ökar i valet: Sverigedemokraterna (SD) och Socialdemokraterna (S). Övriga partier backar något förutom Miljöpartiet (MP) som ökar med lite mer än en halv procentenhet. Som jämförelse finns prognosen från SVT:s Vallokalsundersökning (Valu) med i tabellen. Det är tydligt att prognosens största miss är att S underskattas, medan C och MP överskattas något. I övrigt stämde prognosen väl överens med valresultatet.

4.1 Väljarflöden

För att förstå varifrån partierna vunnit väljare och till vilka de förlorat väljare har SVT:s Valu den bästa tillgängliga datan. De som deltagit i undersökningen har uppgett vilket parti de röstade på i valet 2018 och vilket parti de röstade på i valet 2022. Nedan har vi brutit upp denna data i två grafer per block. Längs X-axeln visas partival 2018 och Y-axeln visar hur stor andel av partiets väljare 2018 som röstat på de olika partierna i valet 2022.

Magdalena Anderssons regeringsunderlag

Diagrammet visar att Vänsterpartiets och Miljöpartiets väljare i huvudsak stannade kvar inom det rödgröna blocket samtidigt som de tappade stora andelar av sina väljare från 2018 till S. Socialdemokraterna behåller den absoluta majoriteten av sina väljare, men tappar 17 procent till SD, M, KD och L.

Väljarflöden i procentenheter av väljarkåren – beräkningar baserat på Valu, Partiets valresultat från 2018 multiplicerat med andelen av partiets väljare som röstade på ett parti 2022

Partival 2018	Procentenheter av partiets väljare från 2018 som 2022 röstade på								
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	Övriga
V	4,48	1,76	1,04	0,08	0,08	0	0,08	0,4	0,16
S	0,8478	20,912	1,1304	0,8478	0,2826	0,5652	1,6956	2,2608	0,2826
MP	0,441	1,2348	2,0286	0,2646	0,0882	0,0441	0,1323	0,0882	0,0441
C	0,0861	1,9803	0,3444	3,5301	0,6027	0,3444	1,2054	0,2583	0,0861

I tabellen ovan har egna beräkningar gjorts där partiernas väljarstöd från 2018 multiplicerats med andelen av väljarnas parti som röstat på ett visst parti 2022. De 74 % av

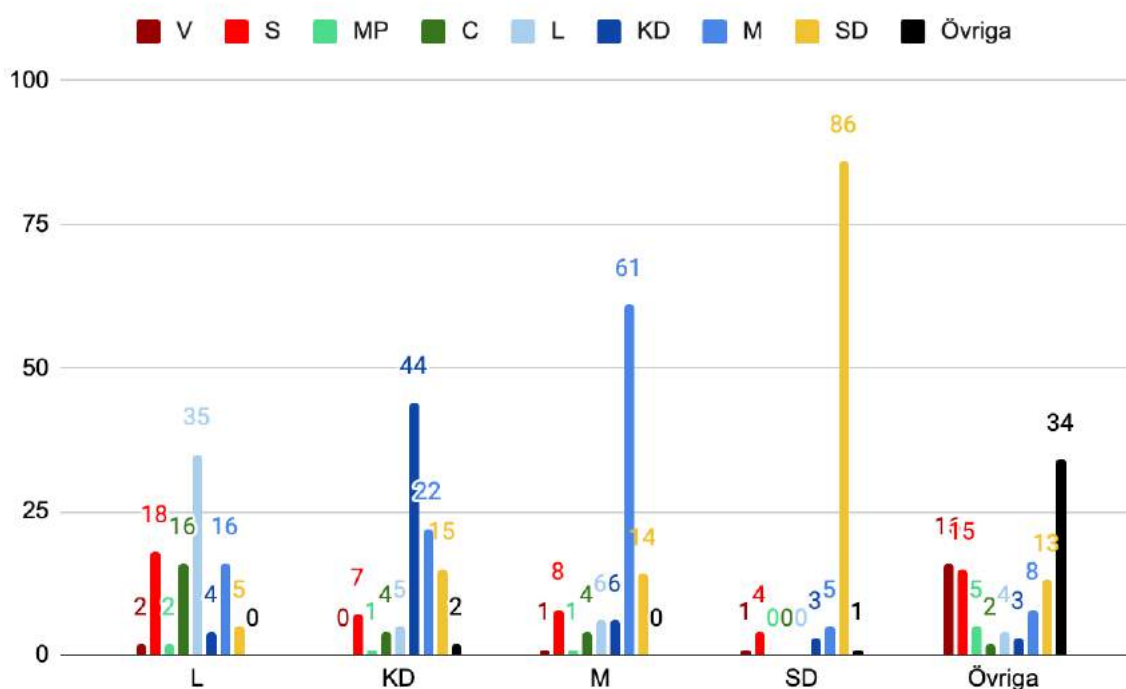
Socialdemokraternas väljare som röstade på S 2018 motsvarar strax under 21% av väljarna som röstade på ett parti (ej blankt) 2018.

Beräkningsmetod säger inte exakt hur stor andel de väljarna motsvarade detta val, nya väljare har tillkommit och valdeltagandet sjönk i valet 2022. Men beräkningen ger en ungefärlig uppfattning om hur stor andel av väljarkåren de olika väljarflyttningarna motsvarar.

Som andel av den totala väljarkåren 2018 var flödet från S till högerblocket strax under 5 procentenheter. Motsvarande rörelser från C uppgick till cirka 2,5 enheter. Nästan en tredjedel av C:s väljare 2018 gick till högerblocket 2022.

Lägger vi ihop flödena från Magdalena Anderssons underlag till Ulf Kristerssons underlag uppgår de till cirka 8 procentenheter. För att inte förlora regeringsmakten behövde vänsterblocket vinna över fler väljare från M, SD, KD och L eller en stor andel av soffliggarna i valet 2018 och förstagångsväljarna.

Ulf Kristerssons underlag

Diagrammet ovan visar tydligt hur lojala väljare SD har. Inget parti behöll en lika stor andel av sina väljare från 2018 som SD. Liberalerna (L) är det parti som har lägst andel lojala väljare, strax under två tredjedelar av partiets väljare från 2018 röstade på andra partier 2022.

Nästan fyra av tio av Liberalernas väljare från 2018 gick till vänsterblocket, inklusive C. Liberalerna tappade fler väljare till S och C än tvärtom. Utan stödröster från M hade L inte

kunnat överleva väljarflykten vänsterut, och M hade blivit större än SD, men förlorat möjligheten att bilda regering.

Väljarflöden i procentenheter av väljarkåren - beräkningar baserat på Valu, Partiets valresultat från 2018 multiplicerat med andelen av partiets väljare som röstade på ett parti 2022

Partival 2018	Procentenheter av partiets väljare från 2018 som 2022 röstade på								
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	Övriga
L	0,1098	0,9882	0,1098	0,8784	1,9215	0,2196	0,8784	0,2745	0
KD	0	0,4424	0,0632	0,2528	0,316	2,7808	1,3904	0,948	0,1264
M	0,1984	1,5872	0,1984	0,7936	1,1904	1,1904	12,1024	2,7776	0
SD	0,1753	0,7012	0	0	0	0,5259	0,8765	15,0758	0,1753

I och med att SVT Valu avrundat till heltal i sin tabell så blir flödena 0 mellan vissa partier. Förmodligen har i alla fall några väljare gått från exempelvis KD till V, men de är så få att de avrundats till 0. I sammanhanget sticker SD ut, nästintill inga av partiets väljare gick till MP, C eller L.

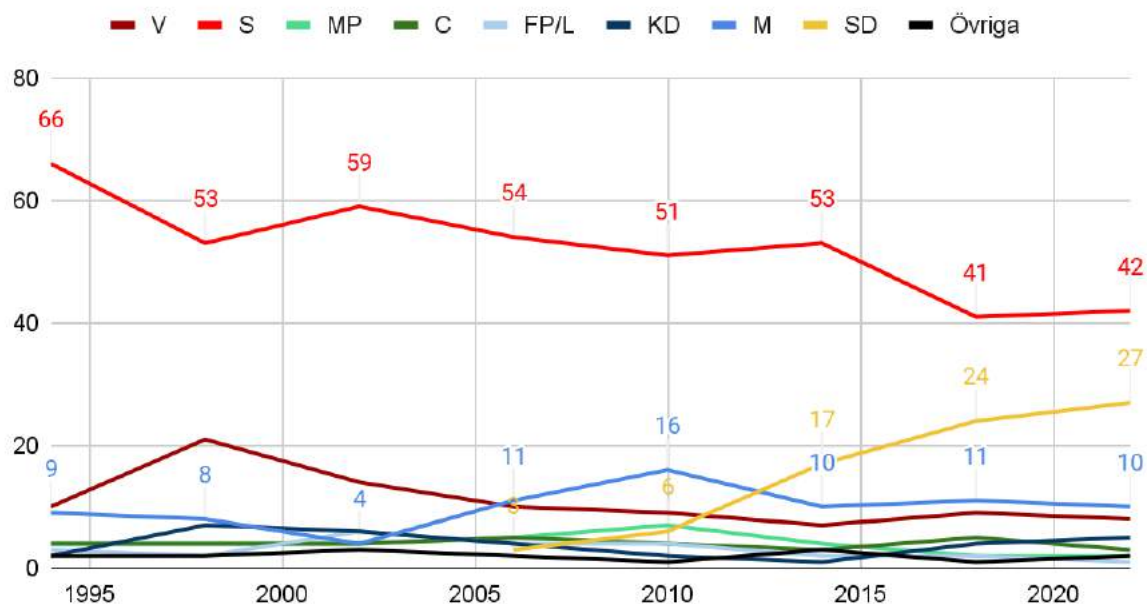
Flödena från SD till S var små, omkring 0,7 procentenheter. Nettoflödet från S till SD motsvarar ungefär 1,5 procentenheter. Från M till S var flödet ungefär 1,6 procentenheter medan ungefär 1,7 procentenheter gick från S till M – ett svagt nettopositivt flöde för M.

Det totala flödet från högerblocket till vänsterblocket motsvarade ungefär 6,5 procentenheter, nettoeffekten blir ungefär 1,5 procentenheter. Flödena mellan MP/V och högerblocket är väldigt små och vanskliga när det är ett så litet urval, men tar i princip ut varandra. För C var nettoflödet till högerblocket negativt med ungefär en halv procentenhet.

Sammanfattningsvis kan valet beskrivas som att rörelserna inom blocken var stora medan de var små mellan blocken. På marginalen var flödet högerut större än flödet från höger till vänster. Framst S tappade väljare till högerblocket. Socialdemokraternas ökning i valet beror främst på att partiet vunnit väljare från V, C och MP.

4.2 LO-väljare

LO-väljare

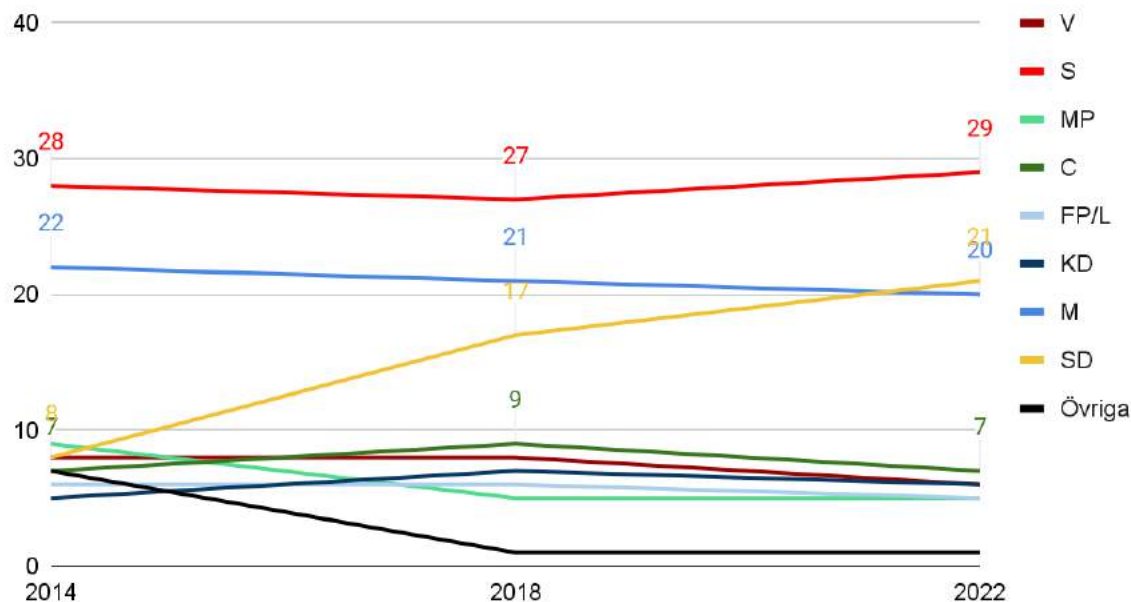

Diagrammet ovan visar att det skett flera noterbara förändringar i hur LO:s medlemmar röstar. Stödet för S har minskat kraftigt: från 66 % till strax över 40 % de senaste två valen. Under samma period har Vänsterpartiets stöd hos gruppen minskat från rekordnivån 21 % i valet 1998 till 8 % i årets val. Under tiden har stödet för SD ökat kraftigt bland LO-medlemmarna: från 6 % 2010 till 27 % 2022.

Adderar man stödet för S, V och MP hos LO-väljarna i valet 2002 röstade hela 77 % på de tre partierna till vänster. I årets val röstade enbart 52 % på vänsterblocket – ett tapp på 25 procentenheter, motsvarande nästan hela stödet för SD i valet 2022.

4.3 Inrikes och utländsk bakgrund

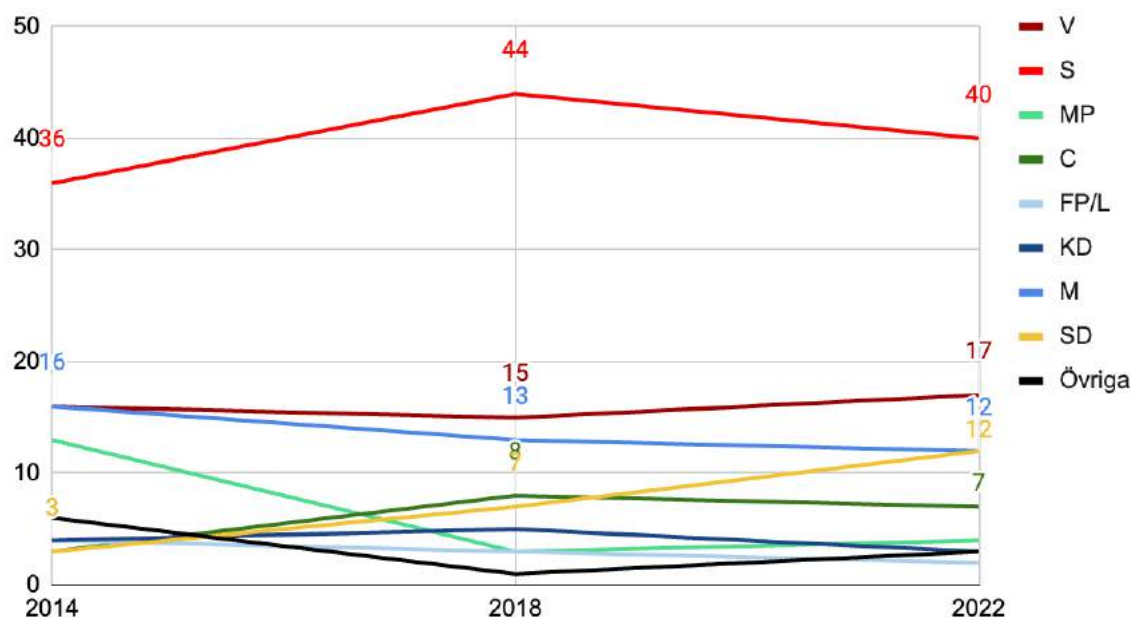
Väljarstöd själv och föräldrar födda i Sverige

Diagrammet ovan visar trenden från valet 2014 till valet 2022 bland väljare som själva är födda i Sverige och med båda föräldrarna födda i Sverige. Socialdemokraterna ligger under perioden stabilt strax under 30 %. Data längre tillbaka än så har vi inte haft tillgång till eftersom SVT Valu inte sammanställer förändringarna över tid i varje enskild Valu. Den mest dramatiska förändringen är Sverigedemokraternas uppgång från 8 % valet 2014 till 21 % valet 2022. En annan noterbar förändring är att övriga partier fick 7 % valet 2014, främst tack vare det höga stödet för Fi på 6 %.

I valet 2014 fick det samlade vänsterblocket (S, V, MP och Fi) 51 % i denna väljargrupp, i valet 2018 minskade stödet till 41 % (inkl. 1 % väljarstöd för Fi) och i valet 2022 röstade 40 % på de tre partierna i vänsterblocket. Alliansens stöd har under tiden gått från 40 % valet 2014 till 38 % i valet 2022. Konservativa högerblocket (SD, M, KD och L) har ökat markant, från 41 % valet 2014 till 52 % i valet 2022.

Väljarstöd själv eller minst föräldrar född utanför Europa

Diagrammet ovan visar röstmönster under samma tidsperiod men denna gång för gruppen med bakgrund utanför Europa. Även personer som är födda i Sverige men med en eller två föräldrar födda utanför Europa inkluderas i denna grupp. Här ser vi lite större variationer för S som fick lägsta stödet på 36 % i valet 2014 som sedan som gått upp till 40 % i valet 2022, men som var lägre än högsta noteringen 44 % i valet 2018. Partierna till vänster, inklusive Fi, fick ett samlat stöd på 70 % i denna väljargrupp 2014 – i valet 2022 fick de tre rödgröna partierna 61 %.

Alliansen har parallellt gått från 27 % i valet 2014 till 24 % i valet 2022 medan det konservativa högerblocket (SD, M, KD och L) gått från 27 % till 29 % i valet 2022. Sammansättningen skiljer sig tydligt då L och M minskat kraftigt från att de gemensamt fick 20 % i valet 2014 och SD fick 3 %, till att M fick 12 %, L 2 % och SD 12 % 2022.

Mellan valet 2018 och 2022 gick Magdalena Anderssons regeringsunderlag (S, V, C och MP) från 70 % till 68 %, medan konservativa högerblocket gick från 28 % till 29 %, där SD tar igen Liberalernas, Moderaternas och Kristdemokraternas tapp.

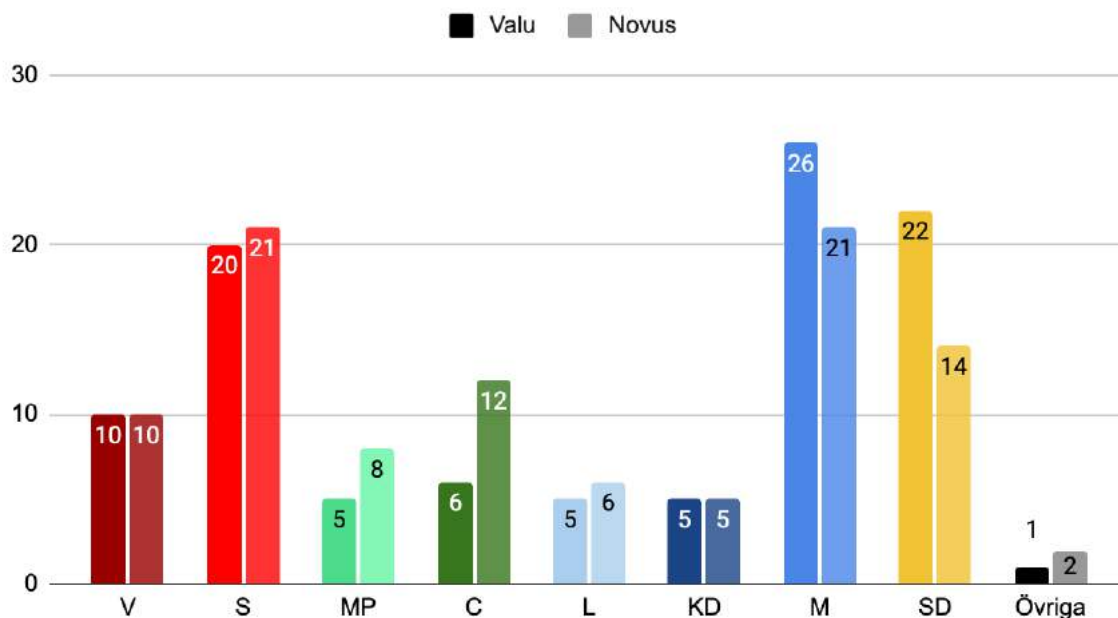
Vill vi se förändringar över längre tid kan vi jämföra förändringen i SCB:s PSU. I partisympatiundersökningen från november 2006 samlade S 49,1 % av de svarande med utländsk bakgrund på frågan om bästa parti. V fick 9,1 % och MP 7,1 %, de tre rödgröna partierna fick då stöd av 65,3 %. Bland de med utländsk bakgrund uppgav 33,3 % att något av de fyra allianspartierna var det bästa parti. Stödet för SD var så lågt att det inte gick att mäta.

Sammanfattningsvis har det inte skett några större förändringar i röstmönster baserat på ursprung om vi jämför valen 2018 och 2022. Valet var dock så jämnt att de mindre förändringar som skett kan ha påverkat valutgången, men det är osäkert om det som hade ökat stödet i denna väljargrupp för S hade lett till att andra väljare skulle välja ett högerparti. Det parti som ökar mest i gruppen väljare med utländsk bakgrund utanför Europa är SD.

5. Så röstade unga

Efter valet har det uppstått en debatt om unga väljares högergir. Onekligen står Socialdemokraterna inför utmaning inför framtida val med det väldigt låga stödet bland de yngsta väljarna. Till denna valanalys har vi även nedbrytbar data från Novus om de yngsta väljarna. Nedan presenteras en jämförelse mellan SVT:s Vallokalsundersökning och Novus eftervalsundersökning. Gruppen är 18–21 år. De som är 22 år och äldre på valdagen kunde rösta föregående val och är därmed inte förstagångsväljare. I resultatet för Novus mätning uppgår det totala väljarstödet till 99 % eftersom partiernas stöd avrundats till heltal.

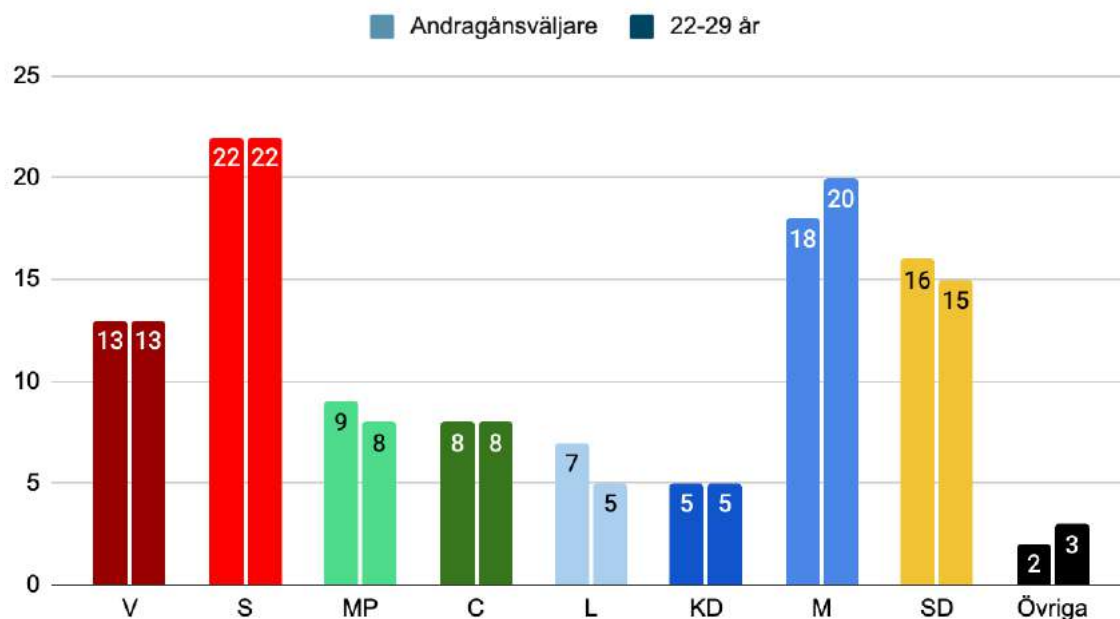
Förstagångsväljare (18-21 år)

När vi jämför skillnaderna mellan SVT Valu och Novus ser vi tre stora skillnader. Enligt Novus eftervalsundersökning var stödet för M lägre och jämbördigt med stödet för S, stödet för SD var mycket lägre och MP och C får markant större stöd. Även om vi tar hänsyn till felmarginaler är skillnaderna stora. Felmarginalen för S och M är 2,85 procentenheter, medan felmarginalen för SD är omkring 2,5 procentenheter innan stödet viktas efter valdeltagande och blanka väljare exkluderas.

Värsta scenariot för S enligt Novus skulle vara ett väljarstöd bland förstagångsväljare på 18% för S, 25 % för M och 17 % för SD. Det är väldigt snarlikt resultatet enligt Valu. Jämför vi Novus med slutgiltiga valresultatet ser vi att avvikelserna är avsevärt mindre än för Valu. Därför finns skäl att anta att Valu viktat M och SD för högt bland unga väljare och att blockförhållandena är mer jämnt än den allmänna sanningen som Valu bidragit till

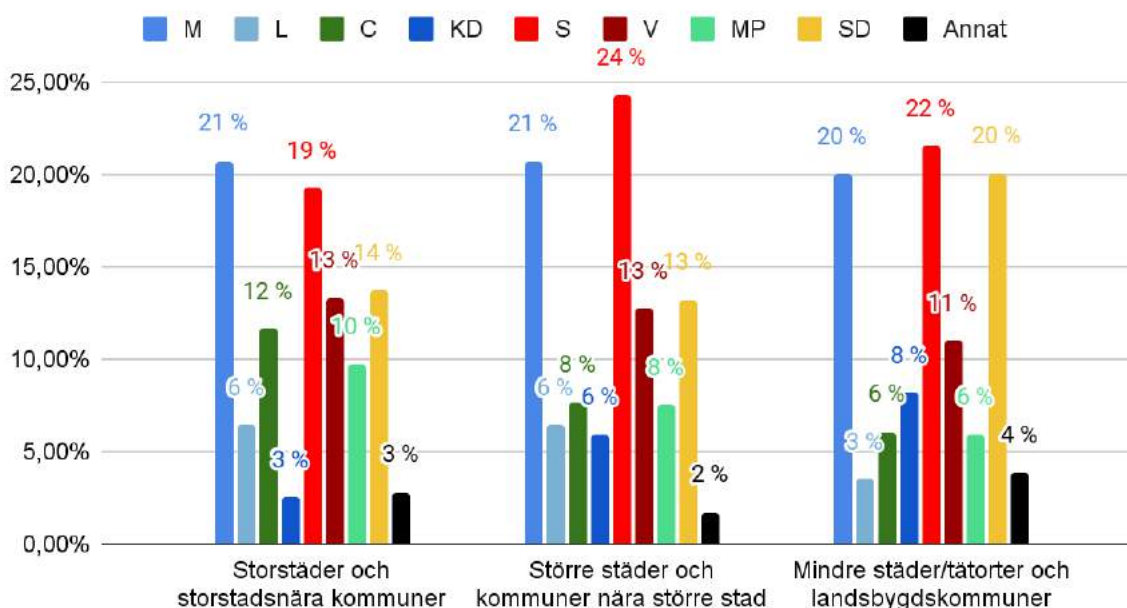
Andragångsväljare (22-25) och 22-29 år

Diagrammet ovan visar hur andragångsväljarna röstade samt hur hela ålderskategorin 22–29 röstade enligt Novus. Eftersom 22–25-åringarna är en stor del av gruppen 22–29 är det naturligt att skillnaderna inte är särskilt stora. Det vi kan se är att något fler av de unga vuxna väljer M framför L och SD jämfört med andragångsväljarna. Jämfört med förstagångsväljarna är skillnaderna tydligare. S är största parti och rödgröna partierna samlar 43–44. Tillsammans med C samlar Magdalena Anderssons alternativ till regeringsunderlag 51–52 %. SVT Valu presenterar inte ålderskategorin andragångsväljare specifikt utan har endast gruppen 22–29 år, men enligt Valu samlar de rödgröna partierna 40 % och tillsammans med C 48 %. Enligt Valu var dock M största parti inom gruppen med 24 % mot Socialdemokraternas 23 %. Högerblocket tillsammans får enligt Valu 52 %.

5.1 a) Geografi

Ortstyp - väljare 18-29 år

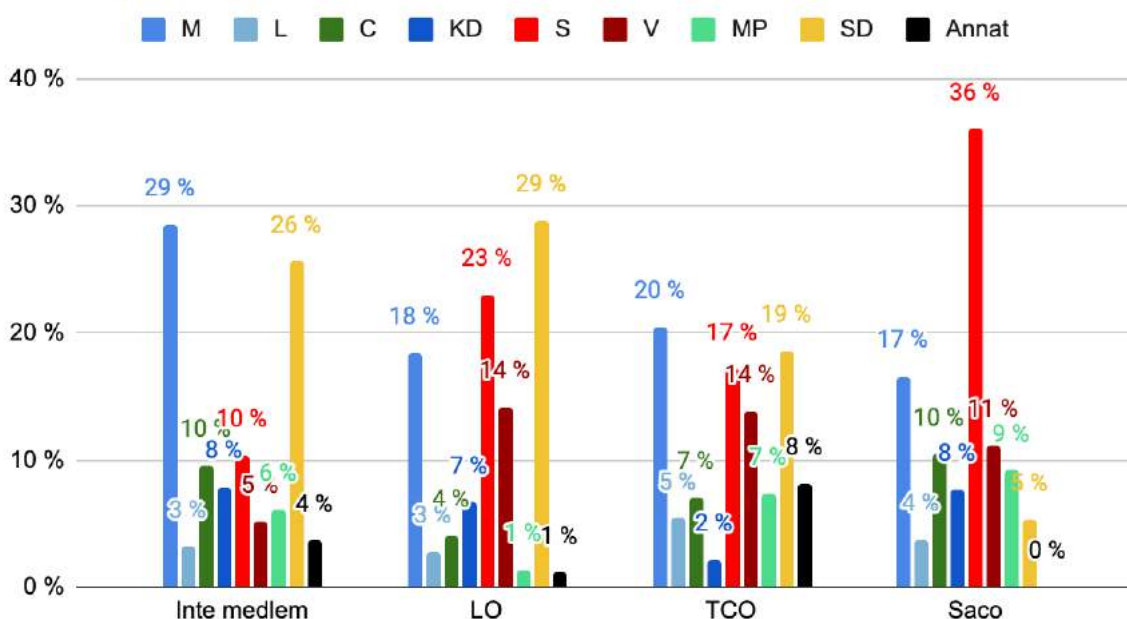

Diagrammet ovan visar hur unga väljare mellan 18–29 år röstade uppdelat efter ortstyp. I storstäderna och deras förortskommuner är stödet för C, L och MP på högre nivåer än i medelstora städer och kringliggande kommuner. I mindre tätorter och landsbygdskommuner ser vi hur stödet för SD och KD skjuter i höjden medan stödet för V, C, L och MP ligger på påfallande lägre nivåer. I de mindre tätorterna finns det största stödet för partier som inte tog sig över riksdagsspärren.

Stödet i storstäderna för det konservativa högerblocket uppgår till 41% mot 42% för de tre rödgröna partierna. Inklusivt C samlade Magdalena Anderssons regeringsunderlag en klar majoritet (54%) av de unga väljarna i de stora städerna – medan i mindre städer och landsbygdskommuner är förhållandet det motsatta. Högerkonservativa blocket samlar 51% och rödgröna partierna 39%. Med C inräknat uppgår stödet för vänsterblocket till 45%. De medelstora städerna och deras kringliggande kommuner lutar vänsterut, med 53% till vänsterblocket. Utan C ligger stödet på 45% för de tre rödgröna partierna medan högerblockets stöd uppgår till 46%.

5.1 b) Facklig tillhörighet

Facklig tillhörighet 18-29

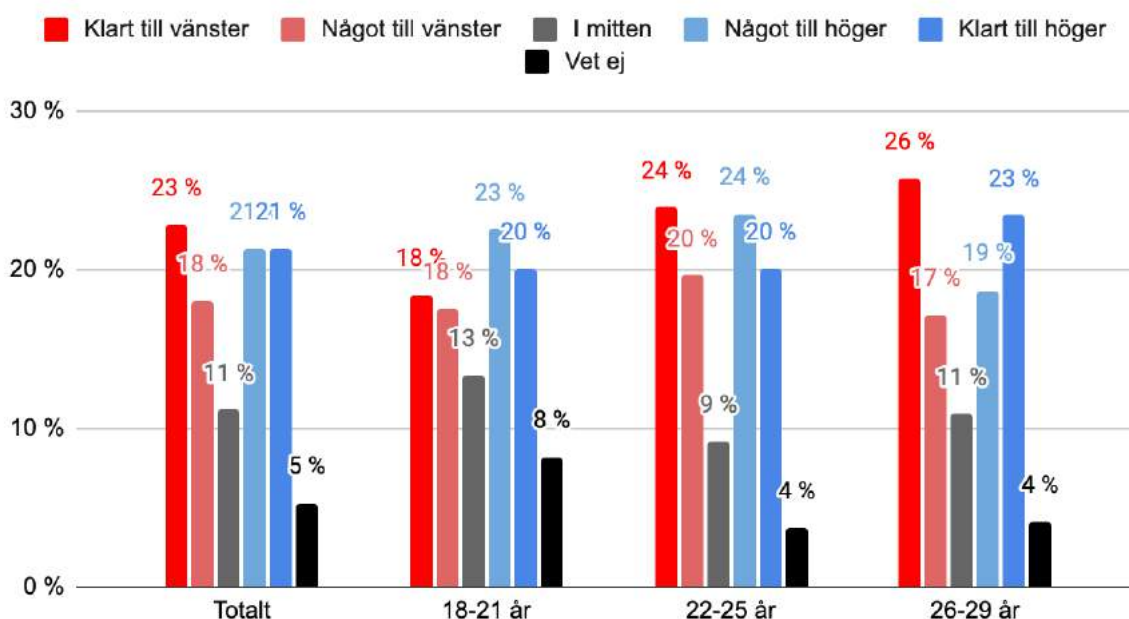

Diagrammet visar hur unga mellan 18–29 röstade baserat på facklig tillhörighet. Två datapunkter sticker ut: det väldigt starka stödet för S bland akademiker, och det väldigt höga stödet för SD bland LO-medlemmar och de som inte är fackligt anslutna. De som inte är fackligt anslutna utgör 45% av alla svarande mellan 18-29, 13 % är med i ett LO-förbund, 6 % är med i ett TCO-förbund och 9 % med i ett Saco-förbund. Totalt 28 % uppger att de är med i ett förbund utanför de tre centralorganisationer eller inte vilket deras förbund tillhör.

Det mest anmärkningsvärda är att SD är större än S bland de yngsta LO-medlemmarna. Stödet för MP är obefintligt på 1%, S och V tillsammans samlar bara 37 % av de unga LO-medlemmarna, medan M och SD samlar 47 %.

5.1 c) Höger- och vänsterskala

Höger- och vänsterskala

Novus har frågat hur väljarna definierar sig i en politisk höger- och vänsterskala. Resultatet är jämnt fördelat, men med en viss lutning åt höger bland de yngsta väljarna (18–21 år). Samtidigt är det fler som placerar sig i mitten eller inte vet i samma åldersgrupp. I åldersgrupperna 22–25 år och 26–29 år är det fler som har en uppfattning och något färre i mitten, samtidigt är det en tydligare lutning åt vänster. I alla ålderskategorier är det fler av de som lutar åt vänster som har starka vänsteråsikter än som uppfattar sig som något åt vänster.

5.2 a) Interna fokusgrupper

SSU:s medlemmar har under valrörelsen befunnit sig på gymnasieskolor och där debatterat, kampanjat och mött gymnasieelever. De frågor där högern har högt förtroende dominerade enligt dem skoldebatterna: exempelvis kriminalitet, försvar (Nato), migration och ekonomisk politik.

Många elever identifierade sig med "den amerikanska drömmen" och resonerade att M skulle ge mer pengar i den egna plånboken. När det kom till kriminalitet var det så kallade "hårdare tag" som dominerade. De förebyggande åtgärderna var inte lika intressanta för elever att diskutera. Att höja straffen upplevdes som en enkel lösning som lockade många.

Även klimat, som inte brukar räknas som en traditionell högerfråga, var en viktig fråga bland elever och diskuterades på många skolor. Framförallt var det energifrågan och kärnkraften som dominerade. Bensinpriset har varit ett framstående ämne.

Utbildningspolitik debatteras på många skolor. SSU:s medlemmar upplever att den, liksom de andra välfärdsfrågorna, var lätt att vinna eftersom vinstuttag inte var populärt hos unga.

Kärnkraften var en stor fråga, och många medlemmar tyckte det var svårt att bemöta frågan när S bytte linje mitt under valrörelsen. Samma sak med Natofrågan, där S upplevdes "ha gjort en pudel". Många elever hade även uppfattningen att S hade lagt ner kärnkraften, vilket försvårade debatten.

I klimatfrågan, utöver energipolitiken, kände många av SSU:s medlemmar att S inte hade mycket konkret att komma med i jämförelse med MP och V. Dock var gratis kollektivtrafik populärt.

Även om högerens frågor dominerade skoldebatterna, var det andra frågor som diskuterades när man pratade med elever på tu man hand. Då ville eleverna veta hur bostadskrisen skulle lösas, hur unga skulle komma i arbete, elpriserna bli lägre. Det upplevdes även finnas ett glapp mellan stad och landsbygd, vart än geografiskt i landet man befann sig. I städerna var det mer frågor kring segregation, klimat och trygghet som dominerade debatten. Utanför städerna var bränslepriserna den viktigaste frågan.

S sågs av många unga som en del av systemet – ett system som inte fungerade. För unga på gymnasieskolorna har S "alltid" styrt. Eleverna upplevde att "allt blir sämre" och att "Sverige gått ner sig", vilket skylls på S. Vidare var det helt enkelt inte coolt att vara sosse, det coola på skolorna var att vara SD eller M. SSU:s medlemmar upplevde att många unga, speciellt killar, redan bestämt sig innan debatterna ägde rum att de skulle rösta på högerpartierna. På vissa skolor fanns en känsla av aktivism att inte rösta på det parti som "alltid" styrt under deras medvetna livstid. Därtill upplevdes det att vi lever i en individualistisk tidsanda där man ska vara mer självständig och kollektivism upplevs som något dåligt, misslyckat.

Många av SSU:s medlemmar upplevde att S politik främst riktat sig till äldre och att reformer och politik för unga inte fanns, samt att S inte hade svar på de frågor som väljarna vill ha svar på, vilket gjorde det svårt att debattera. När unga efterfrågat förnyelse har S inte kunnat ge den förnyelsen. Förutom gratis kollektivtrafik på sommaren för unga hade S inget konkret vallöfte att ge unga som skulle märkas av i vardagen.

Många medlemmar menar att Sverigedemokraterna numera är ett etablerat parti som alla andra bland unga. De har "alltid" funnits i riksdagen. De unga som hävdade att de skulle rösta

på SD uppgav migrationen, gängkriminalitet, att de "hatar Miljöpartiet" och bränslepriserna som anledning till den rösten. De ville också sänka skatten.

Det gick att uppfatta en viss skillnad mellan tjejer och killar på gymnasieskolorna. Tjejerna upplevdes ha lättare att ompröva sina ställningstaganden, var mer positivt inställda till S och var bättre på att formulera sin frustration, vilket man då enklare kunde bemöta. Killar var mer benägna att prata om till exempel kriminalitet och unga killar verkade vara mer höger än unga tjejer. De var heller inte benägna att ompröva sina åsikter eller diskutera på samma sätt som tjejerna.

5.2 b) Novus fokusgrupper

Här följer en kort sammanfattning av de fokusgrupper vi genomfört i samarbete med Novus. Se bilaga för mer utförlig analys av fokusgrupperna.

Det framgår att de viktigaste frågorna för unga som röstade på högerblocket var invandring, kriminalitet och "arbetslinjen", sänkta skatter och mindre bidrag. Även skolan och sjukvården lyfts fram som viktigt – det måste fungera bättre än nu.

Klimatfrågan – utöver elpriserna – var inte särskilt intressant för gruppen. Elförsörjningen för att klara elektrifieringen var det centrala. Sveriges engagemang som fortsatt ledande nation i frågan ifrågasattes eftersom Sveriges del och påverkan är så liten jämfört med övriga världen. Kärnkraft sågs som en nödvändig lösning på våra energiproblem.

Att ha en stram migrationspolitik och att alla ska bidra och göra rätt för sig uppfattas som tydliga högeråsikter i gruppen, allra mest tydligt bland de i gymnasieålder. Detta trots att S profilerat sig som ett parti som driver en stram migrationspolitik och klassiska socialdemokratiska paroller som "av var och en efter förmåga, åt var och en efter behov".

Vad gäller inställningen till S i fokusgruppen, som ju endast bestod av högerväljare, var den inte särskilt positiv. Vissa ansåg att allt i den socialdemokratiska politiken måste förändras, medan andra såg mer positivt på den socialdemokratiska välfärdspolitiken och gillade att partiet värnar de svagaste i samhället. Främst är det några specifika områden som de menade att S måste arbeta med för att partiet ska bli aktuellt för dem:

- Skattepolitiken: få ner skattetrycket så det blir mer lönsamt att arbeta.
- Invandring/integration: uppstramning eller ett totalt stopp för invandring. Bli bättre på att integrera de som redan finns här, något man menar att S misslyckats med.

- Mindre bidrag: I relation till uppfattningen om höga skatter i Sverige men också att bidragen går till fel saker och fel personer.
- Kriminalitet: de är personligen rädda för att bli överfallna/våldtagna och är restriktiva att gå ut när det är mörkt. De vill ha högre straff som i Danmark och fler poliser.

Vad gäller synen på SD drar Novus ett antal slutsatser. SD har blivit mer rumsrent bland svenskarna. En röst på dem är ett sätt att visa missnöje med den politik som förts och symboliserar en röst för förändring. Retoriken från en anhängare av M eller SD är lika när det gäller det mesta. För 10 år sedan var retoriken från Sverigedemokraternas väljare annorlunda, den var mer hatisk och de uttryckte en genuin misstro mot invandrare. Det förekommer fortfarande, men enligt Novus går det inte att generalisera på det sättet längre.

6. Hypoteser

6.1 Har S fel strategi för att vinna arbetare?

I inledningen till valanalysen fastslås att analysen inte undersöker partiernas valrörelser och strategier. Det är svårt att uttala sig om kontrafaktiska verkligheter: vi vet inte hur det hade gått med andra strategier. Det kanske är möjligt att vinna vissa nya väljare med en annorlunda strategi, men risken är påtaglig att stöta bort väljare som redan sympatiserar med partiet.

I stället kan vi konstatera att S det senaste decenniet har förlorat arbetarväljare och i stället vunnit tillbaka akademiker och tjänstemän, grupper som partiet hade lägre stöd hos i valen 2006–2018. Valet 2022 stabiliserade sig stödet hos LO-medlemmarna, men vi ser en oroväckande trend hos unga LO-medlemmar där stödet är alarmerande lågt. Att den långsiktiga trenden bryts kan tolkas som att S strategi är på väg att vända trenden, men efter åtta år vid regeringsmakten bör ju stödet bland regeringsbärande partiers kärnväljare öka.

En moderat regering som blidkar de materiella intressena hos sina kärnväljare innebär en politik som gynnar väldigt få. De flesta är inte företagare och de flesta är inte höginkomsttagare. En socialdemokratisk regering vars politik gör skillnad i vardagen ska i teorin leda till att det stora flertalet upplever en förbättring, särskilt arbetare. Det ser vi inte. I stället har stödet för S bland arbetare och LO-medlemmar dalat från och med valet 2006.

En utgångspunkt för att kunna konstatera om partiet har fel strategi för att vinna arbetarväljare måste ju vara att partiet har det som mål. Om så är fallet har partiet misslyckats.

Skrämde S valstrategi bort väljare med invandrarbakgrund?

Under valrörelsen uppstod en debatt om S-utspel kopplat till integration och invandring. Partiet gjorde tydligt att en stram migrationspolitik ansågs nödvändig i överskådlig framtid och att fler insatser behöver göras för att minska segregationen. Särskilt uppmärksammades ett utspel om att inte en för stor andel av boende i ett bostadsområde ska vara utrikesfödda. Definitiva slutsatser om effekterna av de utspelen är vanskligt.

Utgångspunkten för kritiken är att personer med invandrarbakgrund skulle känna sig utpekade som ett samhällsproblem, och därför vände ryggen till S. Svaret från socialdemokratiska partiföreträdare var att många snarare uppskattar att S pekar på behovet av ökad integration,

invandrare vill inte bo segregerat men har begränsade boendialternativ så som bostadsmarknaden ser ut. En aspekt som mer sällan lyfts fram i en sådan debatt är effekten på inrikes födda och höginkomsttagare med invandrarbakgrund, "insiders", som ser sin privilegierade position som hotad. De som vill segregera sig från människor med invandrarbakgrund.

Av det vi kan se i hur olika väljargrupper röstade förändrades inte väljarmönstren för de med inrikes bakgrund och de med utländsk bakgrund särskilt mycket. Stödet för S ökade hos gruppen inrikes födda med två föräldrar födda i Sverige, medan den minskade hos de med utländsk bakgrund. Det kompenseras dock av att stödet för V och MP gick upp. De flesta väljare med utländsk bakgrund som eventuellt lämnat S på grund av berörda utspel verkar i så fall ha stannat kvar inom blocket. Stödet för de tre rödgröna partierna bland de med inrikes bakgrund har inte förändrats mellan 2018 och 2022. Om vi inkluderar C har stödet minskat något både 2018 (49 %) och 2022 (47 %).

Relevant i sammanhanget är att högerblocket, tack vare SD, ökade något i gruppen med utländsk bakgrund och vänsterblocket minskade marginellt i årets val. Det vore motsägelsefullt att konstatera att S förlorade regeringsmakten med anledning av budskapen om invandring och segregation under valrörelsen samtidigt som SD är det parti som ökat mest i gruppen med utländsk bakgrund. Det nybildade partiet Nyans fick strax under 30 000 röster, motsvarande ungefär 0,4 % av väljarna, men om de väljarna kom från soffan eller om en del hade röstat på högerblocket vet vi inte.

Det kan inte uteslutas att en del väljare som hade röstat på S i stället valde att inte rösta överhuvudtaget. Valdeltagandet sjönk i årets val. Men det kan lika gärna bero på en allmän misstro mot politiken efter 8 år av socialdemokratiskt regeringsinnehav utan förbättring. Om det handlade om de ovan nämnda utspelen fanns andra alternativ att rösta på.

Behövde S fler ekonomiska reformer riktade mot unga?

En annan möjlig hypotes är att de unga väljarna inte röstade på S i lika hög utsträckning som andra åldersgrupper för att S inte lovade ekonomiska reformer som gynnar unga materiellt. Under valrörelsen gav S i allmänhet inte många konkreta vallöften.

Partiernas vallöften

Av de vallöften som ändå presenterades av S i valrörelsen var det bara ett konkret vallöfte som riktade sig specifikt mot unga: avgiftsfri kollektivtrafik under sommarloven (för gymnasieelever och studenter).¹ Tre andra socialdemokratiska vallöften som indirekt påverkar vissa ungas ekonomi positivt var ett reformerat karensavdrag, fortsatt höjd A-kassa och förslag för att sänka elpriserna. Socialdemokraterna presenterade samtidigt ett helt trygghetspaket specifikt föräldre med en rad förslag för att förbättra deras ekonomi.² När man kollar på de vallöften som presenterades i sin helhet kan man konstatera att det var mycket fokus på barnfamiljer och äldre medan mycket lite fokus lades på de yngre väljargrupperna.

När man tittar på Moderaternas valmanifest är det inte heller så mycket fokus specifikt på de unga väljarna.³ De moderata vallöften som påverkar ungas ekonomi positivt var bland annat sänkt skatt på bensin och diesel och sänkt reduktionsplikt så att priset vid pump sänks med 5 kr/liter⁴ och att sänka ISK-skatten och inkomstskatten.⁵ M lovade också att pausa amorteringskravet.⁶

SD lovade som M att sänka bensin- och dieselskatten och reduktionsplikten, men ännu mer än M. SD lovade också slopad elskatt, fortsatt höjd A-kassa och att tandvården ska ingå i den allmänna välfärden, vilket skulle ha en positiv effekt på många ungas ekonomi.⁷

Vad säger de unga själva?

När man frågar de unga väljarna⁸ om det var en specifik fråga som avgjorde vad de röstade på så svarar 19 % ja, medan hela 75 % svarar att det var partiernas sammantagna politik.

När de unga väljarna får rangordna vilka de viktigaste skälen var för att rösta på ett parti var de vanligaste skälen:

- 1) "Partiet har en bra politik i de frågor jag tycker är viktiga" (59 %)
- 2) "Partiet har en bra politisk ideologi" (48 %)
- 3) "Partiet har en bra partiledare" (46 %).

¹ <https://www.socialdemokraterna.se/nyheter/nyheter/2022-08-25-socialdemokraternas-valmanifest-2022>

² <https://www.socialdemokraterna.se/nyheter/nyheter/2022-08-24-s-gar-till-val-pa-trygghetspaket-for-aldre>

³ https://moderaterna.se/app/uploads/2022/08/moderaternas_valmanifest_2022_webversion.pdf

⁴ <https://twitter.com/moderaterna/status/1541394441759608832?s=46&t=btFKv8fBkIbNQENqHPaDpg>

⁵ <https://moderaterna.se/var-politik/isk-skatt/>

⁶ <https://moderaterna.se/nyhet/amorteringskravet/>

⁷ <https://sd.se/sverigedemokraternas-valmanifest-2022/>

⁸ Samtliga siffror är hämtade från en beställd opinionsundersökning från Novus

När man tittar på vilka omvärldshändelser som avgjort val av parti var de fem vanligaste omvärldshändelserna:

- 1) skjutningarna bland gängkriminella (41 %)
- 2) elpriserna (37 %),
- 3) att M/KD/L valde att samarbeta med SD (34 %),
- 4) bränslepriserna (33 %)
- 5) invandringen (30 %).

Tittar man på vilka sakfrågor som var viktigast för de unga väljarna så svarar flest:

- 1) lag och ordning (35 %),
- 2) invandring/integration (33 %),
- 3) miljö-och klimatpolitik (32 %),
- 4) energipolitik (31 %)
- 5) sjukvården (24 %).

Vilka frågor som var viktigast skiljer sig emellertid mellan kön och åldersgrupper. Männerna prioriterar lag och ordning, invandring/integration och energipolitik högre – kvinnorna prioriterar miljö/klimat, sjukvård och skola/utbildning högre.

När man frågar unga väljare vilket parti som hade bäst sakpolitik i de frågor som var viktigast för dem i valet så svarar flest:

- 1) Moderaterna (18 %),
- 2) Vänsterpartiet (15 %)
- 3) Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna (14 %).

När man tittar mer specifikt på de ekonomiska frågorna så svarar flest att M (28 %) och S (27 %) har störst förtroende att sköta landets ekonomi, att M (22 %) och S (16 %) har störst förtroende i frågan om elpriserna och att M (24 %) och S (18 %) har störst förtroende för att bekämpa inflationen. M hade alltså större förtroende än S i alla tre ekonomiska frågor.

Om man ska dra en slutsats i frågan om bristen på vallöften från S som förbättrar ekonomin för unga så kan man börja med att konstatera att ekonomin i största allmänhet inte angavs som en av de viktigaste frågorna bland unga. Däremot fanns det frågor som indirekt handlade om ekonomin såsom bränslepriser och elpriser som var viktiga för de unga väljarna (dock viktigare bland unga män än bland unga kvinnor).

Jämför man S, M och SD i vilka vallöften de gav till de unga väljarna kan man konstatera att alla tre partier gav ganska få vallöften riktat mot de unga väljarna. De unga väljarna har inte heller uppfattat det som att S gav så mycket färre vallöften än M eller SD. Däremot gav M och SD mer

vidlyftiga vallöften kopplat till bränslepriser och elpriser som var viktiga omvärldsfaktorer som påverkade val av parti.

Slutsatsen man kan dra av det är att det inte nödvändigtvis är antalet vallöften riktat mot unga som avgjorde vilket parti de unga väljarna rösta på, utan snarare vilken relevans vallöftena hade utifrån de viktigaste frågorna bland unga. Där rankades bränslepriser och elpriser högt vilket inte besvarades tillräckligt konkret och tydligt av S. Det avspeglar sig också bland annat i att M hade större förtroende än S i alla frågor som rörde ekonomi och att fler tyckte att M och V hade bättre politik på de frågor de ansåg vara viktigast, det vill säga lag och ordning, invandring och energipolitik.

Även om S *de facto* haft förslag på hur frågorna ska tacklas har det inte ansetts som trovärdigt. Utöver att S inte hade svar på de frågor som unga rankade som viktiga, hade de inga vallöften som på riktigt skulle märkas i ungas plånböcker. När den egna ekonomin är en viktig fråga, när man inte har råd att köpa mat eller köra sin bil, är ett busskort på sommaren som att sätta plåster på en bruten arm.

Röstar unga efter värderingar och symbolfrågor snarare än materiella intressen och ideologi?

Huruvida unga röstar mer värderingsstyrt än andra åldersgrupper kan man konstatera att många unga anger bra ideologi som en viktig anledning för att rösta på ett parti (48 %) medan det är relativt få som anger att de röstar på ett parti för att det gynnar de utifrån den yrkesgrupp de tillhör (9 %) eller att de röstar på partiet bara för att de brukar göra det (7 %). På frågan om man röstade på ett parti för att det tydligt markerat mot ett annat parti som man ogillar är det 31 % av kvinnorna som anger det som skäl medan det bara är 18 % av männen.

Vad som åsyftas här är gissningsvis vänsterpartiernas markering mot SD, som samlar lågt stöd bland kvinnorna jämfört med männen. Det är också många som anger att M, KD och L:s samarbete med SD var en omvärldshändelse som påverkat deras val av parti. Bland kvinnorna är det 36% som anger det medan det är 32% av männen som anger det. Vad det betyder i väljarbeteende kan variera. Vissa kanske kan tycka att det är positivt att de samarbetar med SD och därför röstar på de borgerliga partierna medan andra tyckte det var negativt och därför röstar på något av partierna i vänsterblocket.

I Ungdomsbarometerns eftervalsanalys framhålls att oron över ungas ekonomi har ökat på grund av omvärldsläget, att ekonomiintresserade unga oftast är mer höger och att ett ökat

kostnadsläge gjort att materialistiska värderingar bland unga ökat generellt på bekostnad av mer idealistiska värderingar.⁹

Man kan sammanfattningsvis *inte* dra slutsatsen att unga röstade på högerpartierna i högre utsträckning för att de identifierar sig som ideologiskt höger eftersom en ungefär lika stor andel identifierar sig som höger respektive vänster. Huruvida unga väljare styrs mer av värderingar snarare än plånboksfrågor är också svårt att dra en tydlig slutsats kring. Det man kan konstatera är att det skiljer sig mellan könen där unga kvinnor verkar ha röstat för att visa motstånd mot SD i högre utsträckning än vad männen gjort. Anti-SD-effekten kan ha påverkat vissa unga väljares val av parti, men var uppenbarligen inte en tillräckligt tilldragande faktor för S då stödet bland unga väljare generellt sett minskade.

Förlorade S unga väljare eftersom de vill se förändring?

S har styrt under två mandatperioder fram till valet år 2022. Det innebär att de äldsta andragångsväljarna var 17 år när högern senast styrde landet. De äldsta förstagångsväljarna var vid samma tillfälle 13 år.

Unga i Sverige idag upplever att samhällsutvecklingen går åt fel håll. Utifrån en valanalytisk grund är det därför intressant att undersöka dessa två faktorer gemensamt – unga upplever att samhället blir sämre, samtidigt som S har styrt under en stor del av ens liv. Kan S låga stöd bland unga förklaras av partiets tid vid regeringsmakten? Är den enkla anledningen till att S förlorar kampen om första- och andragångsväljare att dessa grupper inte upplever att partiet kan leverera den förändring som man efterfrågar?

Enligt SSU:s egna fokusgrupper samt de genomförda av Novus är svaret: ja. Unga på gymnasieskolor visar ett tydligt missnöje. Det fanns en stark känsla av att allt blir sämre samtidigt samtidigt som S inte kunde leverera svar på de frågor unga ställde. S har, trots löften om både hårdare tag och förebyggande åtgärder, inte framstått som trovärdiga. Samma resonemang går att applicera på frågan om invandring.

I Ungdomsbarometerns eftervalsanalys framhålls att unga generellt sett har en negativ bild av samhällsutvecklingen och framtiden, men att pessimismen är större bland unga killar än tjejer. 54 % av killarna svarar att samhällsutvecklingen är på väg i fel riktning. Motsvarande siffra för tjejer är 40 %. Som förklaring till högerförskjutningen bland unga väljare framhålls också i analysen att många av de unga väljarna inte har upplevt något annat än en socialdemokratisk

⁹ s. 10

regering och önskade förändring samt att högeroppositionen uppfattades som rakare och tydligare i sina budskap.¹⁰ Fler unga uppfattade också att M hade mer fokus på framtiden än vad S hade (17 % jämfört med 12 % för S). Sammanfattningsvis kan man dra slutsatsen att unga inte tyckte Socialdemokraternas budskap eller politiska förslag var trovärdiga eller relevanta eftersom man styrt i åtta år och att man därför valde partierna till höger i högre utsträckning.

¹⁰ <https://www.ungdomsbarometern.se/rapportslapp-unga-och-valet-2022-eftervalsanalys/> s. 5

7. Slutsatser och rekommendationer

Det svåra med en valanalys och tillhörande rekommendationer är att nästa val kommer se annorlunda ut. Syftet är inte att ge råd om hur vi skulle ha vunnit det föregående valet när kartan förändras om fyra år. För att SSU:s valanalys ska vara av värde försöker vi därför höja blicken. Vilka bör vara de generella lärdomarna av årets val och hur stärker socialdemokratins position inför kommande val?

Socialdemokratins är fortsatt historiskt svag. Även om Socialdemokraterna ökade sitt väljarstöd jämfört med förra valet var detta det näst sämsta valresultatet för S sedan demokratins införande. Ökningen berodde också framförallt på att S tog väljare från andra rödgröna partier, inte väljare från högerblocket. Det går inte att hävda annat än att vi förlorade valet när en majoritet av riksdagen vill ha en annan statsminister. Uppfattningen om ett jämnt valresultat förutsätter dessutom Centerpartiet som en del av ett socialdemokratiskt regeringsunderlag. Centerpartiet står i konflikt med Socialdemokraterna i de flesta materiella frågorna. Det går inte att analysera Socialdemokraternas förhållningssätt till Centerpartiet utan att ta hänsyn till Socialdemokraternas sjunkande stöd i viktiga väljargrupper för S.

Det alarmerande låga stödet bland unga LO-medlemmar kan ses som ett uttryck för att bristen på generella välfärdsreformer som förbättrat för breda samhällslager under S tid vid makten. Unga arbetare som fått det allt svårare att klara sig i konkurrensen om trygga jobb och samhällets välstånd har inte prioriterats av dagens socialdemokrater.

Grundproblemet var inte avsaknaden av konkreta reformförslag under valrörelsen, även om det hade varit bättre än inget. Det är snarare att Socialdemokraterna under åtta år förvaltat en långsam urholkning av välfärdssystemen samtidigt som den politiska huvudkonflikten har tillåtits handla om migration och kriminalitet. Socialdemokraternas budskap i regeringsställning har varit att vi inte har råd med bättre välfärd och att migrationen måste stramas åt ännu mer. Samtidigt som de flesta vet att våra samarbetspartier inte vill det. Sverigedemokraternas budskap har varit att vi har råd med bättre välfärd och vi är beredda att göra vad som krävs för att minska migrationen.

Politik är en förtroendebransch och det tar tid att bygga upp förtroende. Det framstår inte särskilt trovärdigt att efter åtta år i regeringsställning inför ett val lova vidlyftiga reformer eller att peka ut politiska utmaningar utan att ha en god förklaring till varför det inte adresserats tidigare. Relationen till Centerpartiet, Miljöpartiet och Vänsterpartiet under de två gångna

mandatperioderna har väljarna inte fått en sammanhållen socialdemokratisk berättelse om. I interna sammanhang pekas Centerpartiet ut som hindret för en mer ambitiös socialdemokratisk reformagenda. Medan den offentliga bildsättningen av Centerpartiet är mycket positiv.

Det blir svårt för många väljare att förstå varför Socialdemokraterna efter åtta år vid makten föreslår vinstförbud i skolan och skarpare reglering av skolmarknaden. Initierade politikbevakare förstår att det har Centerpartiet satt stopp för, men ingen socialdemokratisk företrädare har tydliggjort den konflikten för väljarna under mandatperioden eller under valrörelsen. Socialdemokraternas parlamentariska strategi gör det obegripligt för väljarna vad Socialdemokraternas ideologi och politik är. Den allra viktigaste lärdomen är att när Socialdemokraterna väl styr är det viktigt att driva en politik som faktiskt kan ta itu med de brister i samhället som människor upplever.

Under de gångna åtta åren har socialdemokratiska regeringar misslyckats med välfärden och trygghetsfrågorna. En socialdemokrati som utmanas på trygghetsfrågor och som inte stolt kan peka på en positiv utveckling inom sjukvården och skolan har svårt att vinna val. De här övergripande trenderna slår igenom brett över hela väljarkåren, men märks som tydligast bland unga som inte har en känslomässig anknytning till S sedan rekordåren och efterkrigstiden. Det är inte förvånande att en defensiv socialdemokrati som verkar enligt ekonomiska principer bestämda av högerpartier tvingas till förvaltande snarare än att flytta fram positionerna. Det är särskilt märkbart att väljarna har svårt att förstå vad socialdemokratin finns till för när stödet är så lågt bland unga som inte utgår från en historisk kontext och som tillhör gruppen pensionärer som varit den enda tydligt prioriterade gruppen för Socialdemokraterna.

1. Ett arbetarparti som förlorar arbetare vinner inte val

Socialdemokraterna måste vinna tillbaka förtroendet hos arbetarväljare. Framgångsfaktorn för S har alltid varit förmågan att bygga väljarallianser mellan tjänstemän och arbetare. Generella välfärdsreformer snarare än små behovsinriktade stöd gör att det lönar sig att arbeta och skapar en mer gynnsam ekonomisk konflikt mot högern som enbart vill gynna höginkomsttagare.

Socialdemokrati kan inte vara en välgörenhetsinsats man går med på mot sina egna ekonomiska intressen. Det måste märkas att S styr i vardagen och i plånboken för alla som går till jobbet varje dag.

2. Ett parti som förlorar de unga dör sakta ut

De senaste två decennierna har stödet för S imploderat bland unga. Hos den generation som kommer få rösta i nästa val är stödet för S skrämmande lågt. Vänder inte Socialdemokraterna trenden bland unga kan den svenska socialdemokratin gå samma öde till mötes som den i Frankrike och Nederländerna, omsprungna av nya moderna alternativ.

Socialdemokraterna saknar en optimistisk framtidsvision där vi är mer jämlika och lever mer hållbart. Vi saknar även konkreta svar på hur vi ska nå dit. Att försöka skrämja väljare med att peka på SD:s politik kan vara effektivt mot vissa grupper, men samlar uppenbarligen inte en majoritet av de unga väljarna som upplevt en gradvis normalisering av SD. En mer framgångsrik väg för S framåt är att fokusera mer på att utveckla sin politik och ge relevanta svar på de problem unga upplever i sin vardag.

Vår rekommendation är att Socialdemokraterna under sin tid i opposition kommande mandatperiod fokuserar på att utveckla ny politik och omprövar gamla sanningar. Att S ökade i valet och har relativt höga opinionssiffror kan inte tas som en intäkt för att fortsätta med business as usual. Socialdemokraterna behöver lägga fram en berättelse om vad vi vill se för samhälle på sikt. Även om högerregeringen ska kritiseras får vi inte fastna i att bara gnälla som Moderaterna gjorde under sin tid i opposition. Vi måste presentera ett attraktivt alternativ.

3. Verkligheten var vår fiende

Teoretiska övningar där någon procentenhet hit eller dit av olika väljargrupper går till det ena eller andra partiet finns det gott om. I slutändan är det inte särskilt intressant. Valet gick som det gick och stödet för S ligger kvar på rekordlåga nivåer. Efter valförlusten 2006 menade många att S inte hann kapitalisera på den sanering av ekonomin som Göran Perssons regering åstadkommit. Jobben kom faktiskt, och överskotten var stora. Förutsättningarna för generella välfärdsreformer goda.

Det fick Socialdemokraterna inget tack för 2010 när partiet fick sitt sämsta valresultat någonsin sedan demokratin infördes. Ett bättre valresultat än årets resultat. Lärdomen för SSU är tydlig, om inte Socialdemokratin tar ledartröjan över samhällsutvecklingen när vi väl har makten, är det svårt att förklara varför vi förtjänar att fortsätta regera. Nästa gång Socialdemokraterna innehar regeringsmakten måste vi regera som om det vore den sista chansen vi får.

